

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Et Særsyn i det nittende Aarhundrede Mere om det skoleholderløse Sogn paa Falster Bekjendtgjørelse

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Et Særsyn i det nittende Aarhundrede Mere om det skoleholderløse Sogn paa Falster Bekjendtgjørelse", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, University of Aarhus. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1804_28-intro-shoot-idm140.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

De ansvarlige

Ansvar for, at Eskilstrup sogn i 10 år havde været uden fungerende skoleholder og at stillingen efter hans død i flere år stod ubesat, skal placeres hos tilsynet med skolen. Dette blev for de kongelige rytterskolelæreres vedkommende varetaget af den lokale sognepræst, mens provsten havde overtilsynet sammen med amtmanden, der dog ikke synes at have været inddraget i denne sag. Biskoppen udgjorde først tredje led i kontrolsystemet. Af det ovenfor anførte brev til biskop Birch fremgår, at "Sagen er berettet, saavel til Sl. Biskop Bloch som til det danske Kanselli", hvilket viser, at "Bestræbelserne for at faae Eskilstrup Skole besat, virkelig havde existeret". Det kan derfor antages, at sognepræsten Kristian Humble (1772-1799) og efterfølgeren Peder Dalhoff (1799-1827) samt provsterne Søren Ingemann (1782-1797) og Didrik Blicher (1797-1805) virkelig har søgt at gøre opmærksom på tingenes sørgelige tilstand. Det har ikke været muligt at finde indberetninger fra de lokale tilsynsførende til Danske Kancelli eller til biskop Tønne Bloch, der i 1786 var blevet udnævnt til biskop over Fyns Stift, hvorunder dengang også Lolland, Falster, Als og Ærø hørte. Men Visitatsprotokollen for Fyns Stift, 1732-1803, afgiver vidnesbyrd om, hvad Bloch, der beskrives som en nidkær og utrættelig visitator, førte til bogs de seks gange, han visiterede Eskilstrup sogn. Her følger i transskription biskoppens bemærkninger:

Af Tønne Blochs Visitatsbog

Første visitats 15. juli 1786

Lørdagen den 15de Julii visiterede Ønslev- og Eskildstrup- Meenigheder i Ønslev-Kirke, med Kirken Meenighederne, og dens Ungdom overmaade vel tilfreds. Sognepræsten ConsistorialRaad Mag: Christian Reutzer *Humble prædikede ypperligen over Psalm. 87,5. Degnen Lstrup catechiserede gandske vel. Der var ingen Klage.

Anden visitats 29. juni 1789

Mandagen den 29 Junii visiterede 2den gang Ønslev- og Eskildstrup- Meenigheder i Annexkirken Eskildstrup, med Kirken, Meenighederne, og deres Ungdom overmaade vel fornøyet. Sognepræsten ConsistorialRaad Mag: Christian Reutzer *Humble catechiserede meget ordentligen. Degnen Hans Lstrup meget vel. Skoleholder Bech i Clodschou ligeledes: og Skoleholder Krog i Eskildstrup ligesaa. Ungdommen beløb, af Ønslev-Sogn Confirm. 70, Skolebørn 26 = 96: af Eskildstrup Sogn Confirm. 70, Skolebørn 22 = 92; i Alt 188. Der var ingen Klage.

Tredje visitats 7. juli 1792

Lørdagen den 7de Julii visiterede 3die gang Ønslev- og Eskildstrup- Meenigheder i Ønslev Kirke, med Kirken meget vel, med Meenighederne nogenledes, med Deres Ungdom ret vel fornøyet. Sognepræsten ConsistorialRaad Mag. Christian Reitzer Humble catechiserede ganske vel. SogneDegnen Hans Lstrup ret vel. Skoleholderen Bech i Clodskou var død, og Skoleholderen Krog i Eskildstrup syg. Den voxne Ungdom beløb i Ønslev-Sogn 80 Pers. i Eskildstrup S. 61 = 141 Pers. Lister paa Skolebørnene udeblev, men SkoleUngdommen i begge Skoler angaves pro Tempore 50 børn; i alt 191 Pers. Der var ingen Klage. Præstegaarden først nu faaet en Lade.

Fjerde visitats 4. juli 1795

Løverdagen den 4 Julii visiterede 4de gang Ønslev- og Eskildstrup- Meenigheder i Ønslev-Kirke, med Kirken, Meenighederne, og Deres Ungdom. vel fornøyet. Sognepræsten ConsistorialRaad Mag: Christian Reitzer Humble var saasom i Marts Maaned ved en Provsteret dømt fra sit Embedet ^{*}suspenderet, og Sognepræsten i Tingsted Hr. Christen Wolff imidlertid constitueret. Substitutus for det endnu uden min Skyld vacante SogneDegneKald (med hvis Parcellering RenteKamer, SkoleCommission, og Cancellie i 2 Aar have havt travlt) Skoleholderen i Clodskou, Lassen, catecheserede nogenledes: Eskildstrup-Skoleholder Michel Larsen Krog, gammel og sengeliggende. Den Confirm. Ungdom af begge Kiøn beløb i Ønslev S. 81, i Eskildstrup S. 59 = 140. SkoleUngdommen til Clodskou S. 75, til Eskildstrup S. 16 = 91. i Alt 230. Der var ingen Klage. Præstegaarden efter Omstændighederne nogenledes.

Femte visitats 24. juni 1798

Dom. 3. p. Trin den 24de Junii visiterede 5te gang Ønslev- og Eskildstrup- Meenigheder i Eskildstrup Kirke, med Kirken, Meenighederne, og Deres Ungdom overmaade vel fornøyet. Sognepræsten ConsistorialRaad Mag: Christian Reitzer Humble prædikede over Dagens Evangelio. Substitutus for det endnu, formedelst udebleven Resolution, vacante Degnekald Clodschou Skoleholder J. Lassen, catecheserede ikke ilde. Eskildstrup Skoleholder gl og blind. Den confirmerede Ungdom af begge Kiøn beløb i Ønslev-Sogn 80, i Eskildstrup Sogn 69 = 179; SkoleUngdommen til Clodskou Skole 73, til Eskildstrup Skole havde den blinde Skoleholder ingen Liste forfattet, men angav Antallet til circa 50 = 123; i Alt 302. Der klagedes over Eskildstrup Skolegangs yderste Mangel formedelst den blinde Skoleholder. Præstegaarden begyndt at vedligeholdis.

Sjette visitats 8. juli 1801

Onsdagen den 8 Julii visiterede 6te gang Ønslev- og Eskildstrup- Meenigheder i Ønslev- Kirke, med Meenighederne og Deres Ungdom overmaade vel fornøyet. Sognepræsten Hr. Peter Dalhoff catecheserede ret vel. SogneDegneKaldet staaer formedelst Rentekamerets og Cancelliets udeblevne retslige Resolutioner, endnu vacant paa 8de Aar. Clodskov-Skoleholder J. Lassen, der imidlertid har forrettet, catecheserede kun maadeligen. Den confirmerede Ungdom af begge Kiøn beløb, i Ønslev-Sogn 73, i Eskildstrup S. 65 = 138; Clodskov-Skoleb. 70. (Eskildstrup har endnu ingen Skoleholder faaet) - i alt 210. Der var ingen Klage. Der bygges paa den forfaldne Præstegaard i Ønslev."